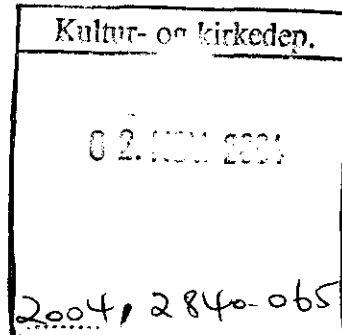

Senter mot etnisk diskriminering

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Vår ref.
04/285-ELH

Deres ref.

Dato:
01.11.2004

Senter mot etnisk diskriminering er et uavhengig forvaltningsorgan som ble opprettet ved kgl. res 11.09.98. Senteret har to hovedoppgaver. Vi skal kartlegge omfanget av diskrimineringsproblemet i Norge, og vi skal dessuten yte retts hjelp til personer som føler seg diskriminert på grunn av trosbekjennelse, rase, hudfarge, eller nasjonal eller etnisk opprinnelse. Ytterligere informasjon om Senteret kan De finne på våre hjemmesider på Internett: www.smed.no

Høring - Forslag om endring i forskrift om trossamfunn, forskrift om tilskot til uregistrerte trossamfunn, forskrift om tilskot til lovssynssamfunn

Senter mot etnisk diskriminering (SMED) viser til tilsendt høringsbrev av 9. juli 2004 om forslag til endring i forskrift om trossamfunn, forskrift om tilskot til uregistrerte trossamfunn, forskrift om tilskot til livssynssamfunn. Høringsfrist er 1. november 2004.

Forslagene til endringer er begrunnet i behovet for bedre kontroll med tros- og livssynssamfunn, og for å unngå juks med medlemstallene. Endringene kommer som følge av endringer i lov om trdomssamfunn og ymist anna og lov om tilskot til livssynssamfunn (Ot.prp. nr 9 (2003-2004)).

SMED vil gi merknader til forslag i de tre forskriftene om at tros- eller livssynssamfunn må oppgi fødselsnummer for alle medlemmer det søkes om tilskudd til. I tillegg vil SMED gi kommentarer til forslag i forskrift om trossamfunn om at forstander skal ha tilfredsstillende kunnskaper i norsk og om det norske samfunnet, samt vedtak om at bestemmelsen om tilskudd til religionsundervisning tas ut.

Fødselsnummer for alle medlemmer

Det må opplyses om *fødselsnummer for alle medlemmer* som tros- eller livssynssamfunnet vil søke om tilskudd til, i tråd med allerede vedtatt lovendring i lov om trdomssamfunn og ymist anna, og lov om tilskot til livssynssamfunn. Opplysningene slettes fysisk straks Brønnøysundregistrene har sjekket opplysningene opp mot folkeregisteret og andre trossamfunn.

Bestemmelsen gjelder både for trossamfunn og livssynssamfunn, og vil således ikke stille noen tros- eller livssynssamfunn dårligere enn andre. Forutsatt at det tas tilstrekkelig hensyn til krav om personvern, har SMED ingen merknader til krav om opplysning om personnummer for trossamfunnets medlemmer.

Krav til kunnskaper i norsk og norske samfunnsforhold

I forskrift til trossamfunn stilles det krav om at forstander (administrativ leder) i registrerte trossamfunn *behersker norsk og har kunnskaper om norske samfunnsforhold*. Begrunnelsen er at dette er en forutsetning for å kunne utføre de offentligrettslige funksjoner som ligger til en forstander i et registrert trossamfunn.

SMED ser fornuftige begrunnelser for å stille krav om både et visst nivå i norskkunnskaper, og kjennskap til norske samfunnsforhold, for at trossamfunnet ikke skal drives i strid med norske regler, bl.a. i forhold til vigsel (aldergrenser, tvangsekteskap, skilsmisse), myndighetsalder, helsemessige spørsmål og annet. Vi savner allikevel et klarere uttrykt formål med slike krav, og på hvilken måte det skal dokumenteres at kravene er oppfylt. Vi forutsetter for øvrig at kravet også må gjelde norske forstandere i norske trossamfunn. Det er ikke uten videre gitt at alle norskfødte har den kjennskap til norske samfunnsforhold som er nødvendig for å være forstander i et registrert trossamfunn.

Det er uklart hva som ligger i kravet til *tilfredsstillende kjennskap* til det norske samfunn, og hvordan det skal spesifiseres hva som skal til for at en forstander oppfyller kravene. Dersom kravene håndheves for strengt, kan det føre til at det kan bli uforholdsmessig vanskelig for trossamfunn som i hovedsak har medlemmer, og drives av personer, som ikke har etnisk norsk bakgrunn.

Slik bestemmelsen er utformet i forslaget, gir den et umiddelbart inntrykk av at dette er et krav som skal stilles til utenlandske forstandere, noe som etter SMEDs vurdering vil kunne gi en skjev praksis ved godkjenning av de enkelte trossamfunn. SMED vil anbefale at det kommer klart frem av bestemmelsen at kravet til kjennskap til norske samfunnsforhold gjelder samtlige forstandere, uavhengig av etnisk eller nasjonal opprinnelse.

SMED vil for øvrig bemerke at de foreslåtte kravene til forstandere i trossamfunn må begrenses til den kompetanse som er nødvendig for å drive trossamfunnet i overensstemmelse med norske regler. Kravene kan ikke gripe inn i trossamfunnenes religiøse selvbestemmelsesrett, og på den måten begrense trossamfunnets frihet til å velge pastorer og predikanter som skal representere trossamfunnets religiøse ståsted. Det kan ikke i første rekke være krav til formell kunnskap og ikke religiøs kunnskap og autoritet som skal være avgjørende for valg av ledere innad i en menighet. I viser i den forbindelse til vår høringsuttalelse til "Tro og livssyn som grunnlag for tilskudd og offentlige funksjoner" i mars 2001.

Fjerning av tilskudd til religionsundervisning

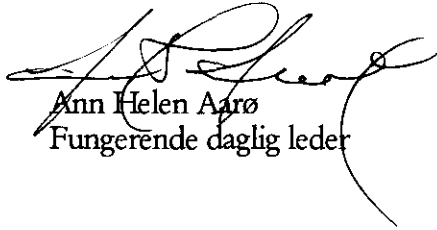
Bestemmelsene om *tilskudd til religionsundervisning* tas ut, da disse ikke lenger er aktuelle som følge av KRL-faget. SMED vil innledningsvis bemerke at forutsetningen for en slik endring må være at KRL-faget skal gi elevene tilfredsstillende opplæring i og kjennskap til forskjellige trosretninger og livssyn. Elevene har i utgangspunktet ikke anledning til å bli fritatt fra undervisning i KRL-faget, da dette ikke lenger skal være ren kristendomsundervisning, men undervisning for å gi elevene kunnskap om forskjellige trosretninger og livssyn. Det gis i dag bare fritak fra deltakelse i rent kristne handlinger, som blant annet gudstjenester og salmesang.

SMED har tidligere uttrykt kritikk mot både utformingen og gjennomføringen av KRL-faget, samt adgangen til fritak fra undervisningen. Slik KRL-faget praktiseres i dag, er det etter vår oppfatning fortsatt en ubalansert fordeling av undervisningen om de enkelte trosretninger. Kristendom gis en forholdsmessig større andel av undervisningen enn andre trosretninger, ca.

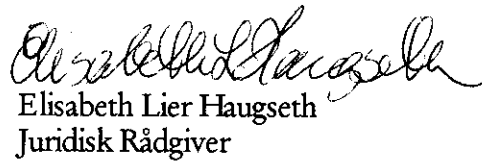
50% av undervisningstiden. Fordelingen er begrunnet i den kristne formålsparagrafen i skolen. Sett fra et diskrimineringsperspektiv innebærer en slik fordeling at minoritets elever med tilknytning til annen religion ikke får en tilfredsstillende fremstilling av sin religion i undervisningen.

Så lenge undervisningstiden er så ujevnt fordelt mellom de forskjellige trosretningene, er det grunn til å stille spørsmålstegn ved beslutningen om å fjerne tilskudd til religionsundervisning fullstendig. Dersom man skal fjerne tilskudd til religionsundervisning fullstendig, bør organiseringen av KRL-faget gjennomgås grundig. SMED forutsetter videre, slik vi gjorde i vår høringsuttalelse fra mars 2001, at trossamfunnene informeres om alternative tilskudd som kan erstatte det tilskudd som foreslås oppheves, dersom slike alternative tilskudd fortsatt eksisterer.

Med vennlig hilsen

Ann Helen Aarø
Fungerende daglig leder

Elisabeth Lier Haugseth
Juridisk Rådgiver